



Agata Niemczyk

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Wydział Zarządzania
Katedra Turystyki
niemczya@uek.krakow.pl

POLSKI BEZROBOTNY I JEGO AKTYWNOŚĆ W INTERNECIE

Streszczenie: Celem artykułu jest rozpoznanie aktywności internetowej polskiego bezrobotnego. W artykule przedstawiono rozmiary bezrobocia w Polsce, a w świetle publikowanych danych – profil polskiego bezrobotnego. Na podstawie danych empirycznych, pozyskanych z badania sondażowego, zaprezentowano aktywność internetową osób pozostających na bezrobociu. Przedstawiono ich opinie na temat konsumpcji kolaboratywnej. W konsekwencji dowiedziono, m.in. że bezrobotni najczęściej korzystają z poczty internetowej i portali społecznościowych, a wykształcenie w istotny sposób różnicuje niemal wszystkie analizowane aktywności internetowe. Bezrobotni uczestniczą w wymianie ubrań, książek, filmów lub innych przedmiotów i są gotowi zarówno do wypożyczenia poprzez stronę internetową, jak i do wymiany różnych przedmiotów z innymi osobami.

Słowa kluczowe: bezrobotny, aktywność internetowa, współdzielenie, badania sondażowe, samozatrudnienie.

JEL Classification: E24, L86.

Wprowadzenie

Bezrobotni to grupa społeczna opisywana w literaturze przedmiotu przez pryzmat rozmiarów zjawiska bezrobocia, jego przyczyn i konsekwencji oraz sposobów ograniczania [np. Potasińska, 2012, s. 159-173; Olak, 2014, s. 141-155]. Nie ulega wątpliwości, że sytuacja, w jakiej znajdują się bezrobotni, jest trudna (co wyraża się np. w trudnej sytuacji materialnej). W codziennym życiu bezrobotnych, podobnie jak innych jednostek, niezaprzeczalną rolę odgrywa Internet. Ułatwia życie każdemu w sferze jego obowiązków codziennych (zarówno domowych, jak i zawodowych) oraz aktywności wolnoczasowych.

Celem artykułu jest przedstawienie aktywności internetowej bezrobotnych. Jego realizacji posłużyły wyniki badania sondażowego przeprowadzonego wśród osób pozostających bez pracy. Badanie było przeprowadzone na terenie miasta Krakowa, powiatu krakowskiego, miasta Nowy Sącz i powiatu nowosądeckiego. W pracy postawiono następujące pytania: Czy osoby bezrobotne korzystają z Internetu? Jakie aktywności podejmują w Internecie, który pozwala na realizację wielu inicjatyw bezpłatnych bądź niskokosztowych? A w tym kontekście, czy bezrobotni partycypują we współdzieleniu (konsumpcji kolaboratywnej)? I czy są ku temu skłonni?

Artykuł został podzielony na dwie części. Pierwsza, opracowana na podstawie kwerendy publikowanych danych, prezentuje osobę bezrobotną przez pryzmat jej cech, uzupełniając te treści o rozmiary bezrobocia w Polsce. W części drugiej – empirycznej – zostały zaprezentowane wyniki badania sondażowego zmierzające do rozpoznania aktywności internetowej bezrobotnych i ich sposobów radzenia sobie w zaistniałej sytuacji, w tym również w zakresie konsumpcji kolaboratywnej.

1. Bezrobotny i skala bezrobocia w Polsce

Bezrobocie można analizować w ujęciu podmiotowym, jak i przedmiotowym. Ujęcie podmiotowe pozwala spojrzeć na badane zjawisko jako na „[...] stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy i zgłaszających gotowość do jej podjęcia, dla których podstawą egzystencji są dochody z pracy” [Danecka, 2005, s. 14-15]. Z kolei w ujęciu przedmiotowym bezrobocie oznacza niezrealizowaną podaż pracy. Najogólniej rzecz ujmując, bezrobocie to brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i jej poszukujących.

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. art. 2 ust. 2 pkt 2 [Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, 2004] za bezrobotnego uznaje się osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego po-

wiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli:

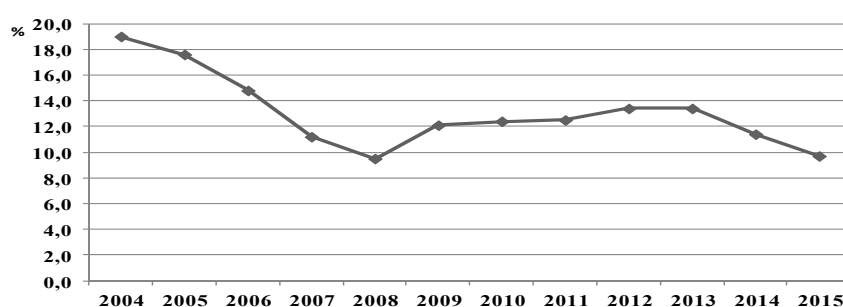
- a) ukończyła 18 lat, a nie ukończyła 60 lat – kobieta, lub 65 lat – mężczyzna;
- b) „nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy [...]”;
- c) „nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej [...], o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe [...]”;
- d) „nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej [...]”;
- e) nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej albo nie podlega, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
- f) „nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności [...]”;
- g) „nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę [...]”;
- h) „nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego, [...], świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych [...]” [Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, 2004, s. 5-7]¹.

W Polsce rozmiary bezrobocia są duże, jeśli przyjrzeć się danym zestawionym na rys. 1 obrazującym skalę zjawiska w XXI w. O ile stopa bezrobocia przewyższa poziom naturalnej stopy bezrobocia (kształtującej się na poziomie ok. 6%), to trzeba wyraźnie podkreślić, że jej wysokość uległa znacznej redukcji po 2004 r. Najniższy poziom stopy bezrobocia odnotowuje się w 2008 r., i co ciekawe, ujawnił się on ponownie po 7 latach.

W literaturze znane są powszechne poglądy o konsekwencjach bycia bezrobotnym, wśród których wymienia się m.in.: pogorszenie standardu życia a nawet ubóstwo, izolacja społeczna, poczucie obniżenia statusu, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu politycznym, kulturalnym i w życiu społeczności lokalnej, problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego, a nawet dyskomfort psychiczny ujawniający się poczuciem bezsilności, bywa, że beznadziejności [Śmilgin, 2006, s. 423-434]. Te i szereg innych skutków bezrobocia [np. Olak, 2014, s. 141-155] pozwalają spojrzeć na osobę bezrobotną przez pryzmat samo-

¹ Określenie bezrobotnego w polskich przepisach prawa znajduje się w pracy Moczuka, Bajdy i Zdeb [2014, s. 112-127].

organizacji codzienności, tym bardziej że są to osoby, które im dłużej pozostają na bezrobociu, tym częściej poszerzają krąg przejawów wykluczenia społecznego w zakresie braku lub ograniczonych możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych, uniemożliwienia bądź znacznego utrudnienia pełnienia ról społecznych, korzystania z dóbr publicznych, gromadzenia dochodów, braku odpowiednich – z punktu widzenia rynku pracy – kwalifikacji czy cech społeczno-demograficznych. Wykluczenie przejawia się brakiem korzystania z wszystkich dostępnych społecznie możliwości, takich jak praca, konsumpcja, relacje społeczne [Frąckiewicz, 2005, s. 11-26].



Rys. 1. Zjawisko eskalacji bezrobocia w Polsce według stopy bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015 (dane w %)

Źródło: Na podstawie Banku Danych Lokalnych [www 1].

Wśród bezrobotnych w Polsce, jak podaje GUS, dominują (53%) kobiety, a statystyczny bezrobotny mieszka w mieście (57%). Kobiety zarejestrowane w PUP są w większości długotrwale bezrobotne (bez pracy są minimum rok). Około 1/4 bezrobotnych jest w wieku 50+, a 20% nie ukończyło 30. roku życia. Przed tym, jak trafili do rejestrów PUP, pracowali od roku do 5 lat. Wśród bezrobotnych dominują osoby legitymizujące się wykształceniem niskim; są to osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (26% w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (28%). Takim niskim wykształceniem legitymuje się blisko 55% zarejestrowanych w PUP [*Bezrobotnego Polaka portret własny...*, 2016].

Interesujących danych dostarcza badanie CBOS (badanie sondażowe przeprowadzone w 2014 r. na próbie 2126 Polaków), zgodnie z którym o ile „za bezrobotnego uważa się co ósmy dorosły Polak, to tylko co dwunasty poszukuje zatrudnienia oraz wyraża gotowość jego podjęcia, co czternasty jest zarejestro-

wany w urzędzie pracy, a jedynie co szesnasty zarejestrował się, szuka pracy i gotów jest ją podjąć od zaraz” [Piątkowska, 2014]. Z powyższego można skonstatować, że osoby, które narzekają na brak pracy, nie zawsze wykazują chęć jej poszukiwania. Znacznie lepszym dla nich rozwiązaniem jest – jak podają publikowane dane – pozostanie na utrzymaniu rodziców (66%), wykonywanie prac dorywczych (29%), przejadanie oszczędności (13%) czy korzystanie z pomocy opieki społecznej, instytucji charytatywnych i Kościoła (13%). Co gorsza, aż 1/3 bezrobotnych ma taki sposób życia od ponad pięciu lat, a co szósty bezrobotny od dwóch do pięciu lat [Piątkowska, 2014]. Na podstawie tych danych można zaryzykować stwierdzenie, że wielu bezrobotnych jest bezrobotnymi z wyboru.

Odnosząc się do funkcjonowania osób bezrobotnych, zainteresowano się ich aktywnością internetową, zwłaszcza że korzystać z Internetu można w nieograniczonym zakresie, a bywa, że za darmo, co dla osób żyjących „na zasiłku” wydaje się ważne. W tym kontekście zainteresowano się skalą tej aktywności. Zwrócono uwagę, czy jednostki, które nie osiągają dochodów z pracy, czyli legitymują się niekorzystną, jakby się mogło wydawać, sytuacją finansową, skłonne są do aktywności radzenia sobie poprzez współdzielenie (tj. aktywności, którą można podejmować w sieci), ponosząc, jeśli w ogóle, niewielkie koszty. Realizacji tego posłużyło badanie sondażowe przeprowadzone w 2016 r. na próbie 631 bezrobotnych² z miasta Krakowa i powiatu krakowskiego (282 osób) oraz miasta Nowy Sącz i powiatu nowosądeckiego (349 osób).

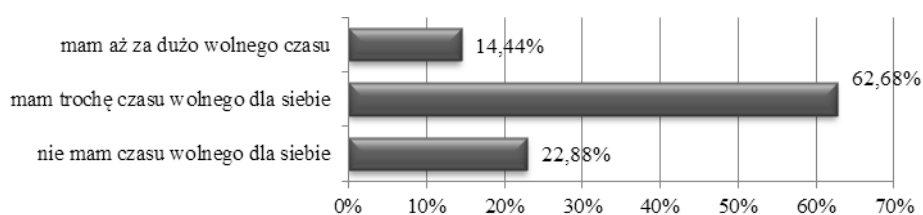
1.1. Metodyka badania i uzyskane wyniki

Jako metodę badań wykorzystano wywiady przeprowadzone techniką PAPI. Dane były zbierane w PUP-ach, za zgodą dyrekcji. W całej badanej zbiorowości dominowały kobiety (56%). Ponadto próbę badawczą w największym stopniu reprezentowały: osoby w wieku od 18 do 29 lat (42%), osoby legitymujące się wykształceniem średnim (40%), jednostki zamieszkujące powiat nowosądecki (30%) i miasto Kraków (28%), pozostające na bezrobociu do 3 miesięcy (28%; powyżej jednego roku – 31%), osoby, które pracowały głównie fizycznie (46%), osoby, które określały swoją sytuację materialną na poziomie przeciętnym (55%).

² Liczebność próby oraz sposób jej doboru (zastosowano dobór celowy – jednostkami badanymi były osoby pozostające na bezrobociu, osoby do badania były dobierane przypadkowo) nie pozwalają na uznanie jej za reprezentatywną i do uogólniania wyników na całą populację.

1.1.1. Czas wolny bezrobotnych

Jednym z problemów badawczych autorki było rozpoznanie wielkości zasobu czasu wolnego³ osób bezrobotnych. Trudno się nie zgodzić, że największymi beneficjentami czasu wolnego są osoby na emeryturze, niepracujące oraz osoby bezrobotne. Dane empiryczne pozyskane z badania pozwoliły zauważyć, że blisko 63% bezrobotnych deklarowało niewielką ilość czasu wolnego dla siebie; tylko co 7 badana osoba deklarowała jego nadmiar (rys. 2). Taka sytuacja dowodzi aktywności badanych jednostek. Być może jest to wynik zaangażowania w działalność charytatywną, wolontariat, a być może to efekt wykonywanych prac dorywczych, o których pisano wyżej.



Rys. 2. Ilość czasu wolnego w ciągu dnia w opinii bezrobotnych

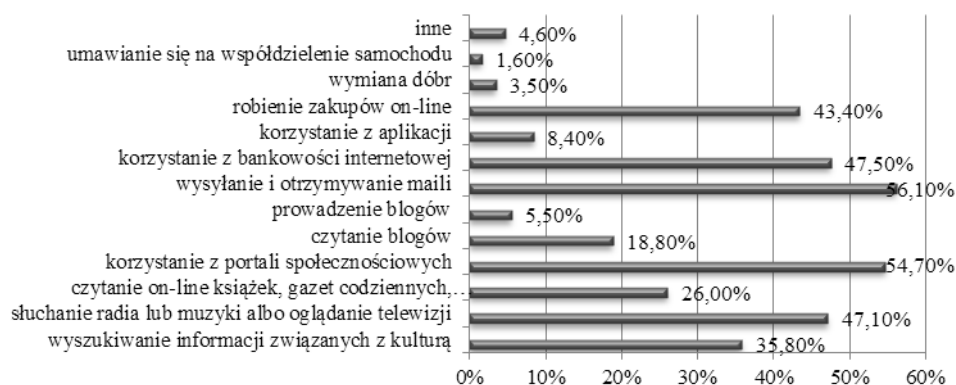
1.1.2. Sposób radzenia sobie z bezrobociem przy wykorzystaniu Internetu

Analizując formy aktywności internetowej badanych osób, zauważa się, że największe wskazanie w tym względzie odnotowano odnośnie do wysyłania i otrzymywania maili, korzystania z portali społecznościowych, korzystania z bankowości internetowej, a także słuchania radia, muzyki, oglądania telewizji (rys. 3).

Wśród wskazanych innych celów (rys. 3) 47% dotyczyło poszukiwania pracy. Skala tego wskazania jest niewielka przy zadeklarowanych innych aktywnościach internetowych na poziomie 4,6%, niemniej jednak pokazuje użyteczność Internetu dla tej grupy osób, chociaż respondenci nie szukają pracy na specjalnych stronach internetowych. Tylko co dziesiąty badany zadeklarował poszukiwania przez LinkedIn (międzynarodowy serwis społecznościowy, spe-

³ Czas wolny to „[...] czas, który pozostaje człowiekowi do jego swobodnej dyspozycji po wykonaniu czynności związanych z zaspokojeniem potrzeb biologicznych i higienicznych (sen, jedzenie, toaleta) oraz czynności obowiązkowych (praca, nauka, obowiązki rodzinne, dojazd do pracy lub szkoły)” [Przeclawski, 1993, s. 75].

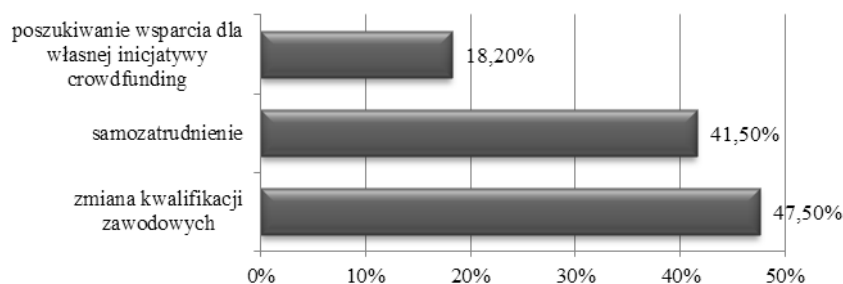
cializujący się w kontaktach zawodowo-biznesowych), Gumtree (lokalna strona ogłoszeniowa) bądź GoldenLine (polski serwis społecznościowy, specjalizujący się w kontaktach zawodowo-biznesowych) i tylko 2% znalazło tam pracę.



Nota: Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź, stąd odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Rys. 3. Aktywność internetowa bezrobotnych

Sposobem radzenia sobie na bezrobociu, tj. przeciwdziałaniem zaistniałej sytuacji, okazała się zmiana kwalifikacji zawodowych (48%) oraz samozatrudnienie (42%) (rys. 4). Co ciekawe, odnotowuje się również wskazania na crowdfunding, tj. wsparcie dla własnej inicjatywy poprzez finansowanie społecznościowe. Dodać należy, że respondenci w zdecydowanej większości nie szukają pracy poza miejscem zamieszkania (56% wskazań).



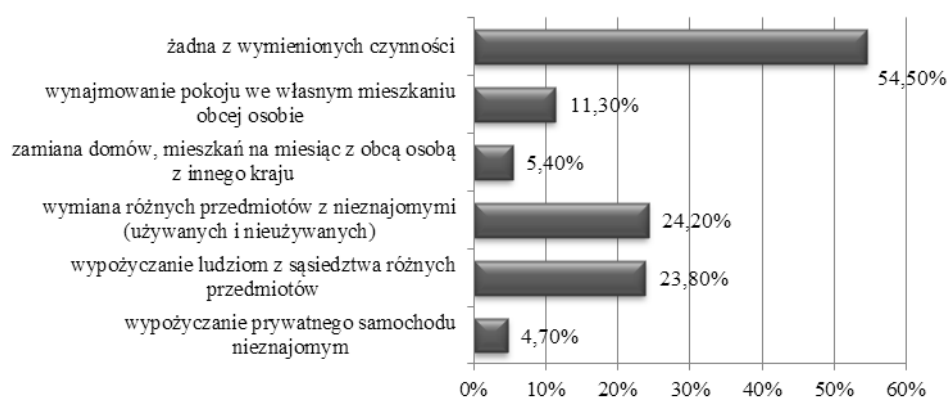
Nota: Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź, stąd odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Rys. 4. Sposoby radzenia sobie z bezrobociem

1.1.3. Udział bezrobotnych w konsumpcji kolaboratywnej

Sytuacja bezrobotnego zmusza go do poszukiwania, można domniemywać jak najtańszych dla niego rozwiązań radzenia sobie w zaistniałej sytuacji. Stąd zainteresowanie autorki problematyką współdzielenia, tj. konsumpcją kolaboratywną, u podstaw której znajdują się względy finansowe. Ten nowy trend konsumpcyjny bazuje na pożyczaniu, wymianie, barterze bądź płatnym udostępnianiu swoich dóbr innym osobom. Konsumpcja kolaboratywna opiera się na idei współdzielenia i tzw. *product service approach*, czyli skupieniu się na funkcji produktu, bez konieczności posiadania go na własność [Wardak i Zalega, 2013, s. 8-9].

Analizując dane empiryczne zestawione na rys. 5, zauważa się, że połowa badanych nie byłaby chętna do udziału w konsumpcji kolaboratywnej. Spośród pozostałych najczęściej wskazań odnotowano odnośnie do wypożyczenia ludziom z sąsiedztwa różnych przedmiotów, np. narzędzi poprzez stronę internetową, a także do wymiany różnych (używanych i nieużywanych) przedmiotów z nieznanymi osobami przez Internet. Wskazania te bezrobotni deklarowali również jako formy aktywności internetowej (rys. 3). Należy w tym miejscu dodać, że 1/4 badanych potwierdziła doświadczenie w partycypowaniu w wymianie ubrań, książek, filmów lub innych przedmiotów.



Nota: Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź, stąd odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Rys. 5. Czynności, w których ankietowani byliby skłonni uczestniczyć w ramach dzielenia się i wymiany dóbr

W artykule podjęto również próbę rozpoznania wpływu cech demograficzno-społecznych (takich jak: wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania) oraz dłu-

gości okresu przebywania na bezrobociu, na opisane wyżej kwestie. W tym celu zostały przeprowadzone właściwe analizy statystyczne z wykorzystaniem testów: U Manna–Whitneya oraz jednorodności χ^2 Pearsona. Szczegółowe dane prezentuje tabela 1, gdzie zestawiono tylko te zmienne, w przypadku których odnotowano wpływ jakiegokolwiek cechy.

Tabela 1. Wysokość prawdopodobieństwa testowego p dla zależności pomiędzy aktywnością internetową oraz sposobami radzenia sobie na bezrobociu a cechami demograficzno-społecznymi osób pozostających bez pracy

| Wyszczególnienie | Cechy społeczno-demograficzne | | | |
|---|-------------------------------|-------------------|-----------------------|------------------------------|
| | Test χ^2 | | Test U Manna–Whitneya | |
| | miejsce zamieszkania | wiek | wykształcenie | długość okresu na bezrobociu |
| <i>Aktywność internetowa</i> | | | | |
| wyszukiwanie informacji związanych z kulturą | p = 0,0006 | p = 0,0354 | p = 0,0000 | p = 0,0003 |
| słuchanie radia lub muzyki / oglądanie telewizji przez Internet | p = 0,0343 | p = 0,0000 | p = 0,0040 | p = 0,0001 |
| czytanie on-line lub pobieranie plików z gazetami/czasopismami | p = 0,5579 | p = 0,0055 | p = 0,0000 | p = 0,3504 |
| korzystanie z portali społecznościowych w Internecie | p = 0,2164 | p = 0,0000 | p = 0,0000 | p = 0,0000 |
| wysyłanie i otrzymywanie maili | p = 0,0727 | p = 0,0005 | p = 0,0000 | p = 0,0031 |
| robienie zakupów on-line | p = 0,0002 | p = 0,0001 | p = 0,0000 | p = 0,1190 |
| korzystanie z bankowości internetowej | p = 0,2284 | p = 0,0043 | p = 0,0000 | p = 0,0000 |
| <i>Działania podejmowane na bezrobociu w związku z szukaniem pracy</i> | | | | |
| zmiany kwalifikacji zawodowych | p = 0,4795 | p = 0,0515 | p = 0,0000 | p = 0,3145 |
| samo zatrudnienia | p = 0,1921 | p = 0,0228 | p = 0,0005 | p = 0,0000 |
| poszukiwanie wsparcia dla własnej inicjatywy crowdfunding | p = 0,6198 | p = 0,4854 | p = 0,0124 | p = 0,0000 |
| poszukiwanie pracy poza miejscem swojego zamieszkania | p = 0,0000 | p = 0,0001 | p = 0,0002 | p = 0,0002 |
| poszukiwanie pracy przez LinkedIn, Gumtree, GoldenLine | p = 0,0000 | p = 0,0268 | p = 0,0026 | p = 0,0031 |
| <i>Obszary konsumpcji kolaboratywnej</i> | | | | |
| wypożyczanie ludziom z sąsiedztwa różnych przedmiotów, np. narzędzi, poprzez stronę internetową | p = 0,0000 | p = 0,0026 | p = 0,6225 | p = 0,0539 |
| wymiana różnych (używanych i nieużywanych) przedmiotów z nieznanymi osobami przez Internet | p = 0,0000 | p = 0,0103 | p = 0,0008 | p = 0,0078 |

Nota: Pogrubioną czcionką oznaczono zależności istotnie ważne, czyli takie, dla których prawdopodobieństwo testowe jest mniejsze niż 0,05.

Spśród przyjętych do analizy cech demograficzno-społecznych respondentów wykształcenie jest tą, która w największym stopniu (13 na 14 przypadków)

określa aktywność internetową osób bezrobotnych oraz sposoby radzenia sobie w ich sytuacji. Równie silnie różnicującą okazał się wiek (12 z 14 przypadków).

Dla przykładu deklaracja samozatrudnienia jest wprost proporcjonalna do poziomu wykształcenia (tabela 2), a odwrotnie do wieku osób pozostających na bezrobociu (tabela 3).

Tabela 2. Deklaracja samozatrudnienia osób bezrobotnych a ich poziom wykształcenia (w %)

| Samozatrudnienie | Wykształcenie | | | |
|------------------|---------------|---------|--------|------|
| | zawodowe | średnie | wyższe | inne |
| podjekuje | 31,0 | 46,9 | 50,3 | 31,2 |
| nie podjekuje | 69,0 | 53,1 | 49,7 | 68,8 |

Tabela 3. Deklaracja samozatrudnienia osób bezrobotnych a ich wiek (w %)

| Samozatrudnienie | Wiek | | | |
|------------------|-----------|------------|-----------|-----------------|
| | 18-29 lat | 30-44 lata | 45-59 lat | 60 lat i więcej |
| podjekuje | 48,8 | 40,9 | 38,6 | 33,3 |
| nie podjekuje | 51,2 | 59,1 | 61,4 | 66,7 |

Podsumowanie

Podjęte w artykule treści pozwoliły na zaprezentowanie aktywności internetowej badanych bezrobotnych i wybranych sposobów ich radzenia sobie w istniejącej sytuacji, wykorzystując w tym celu sieć. Wyniki przeprowadzonych badań dały asumpt do następujących wniosków:

- według danych statystycznych stopa bezrobocia w Polsce maleje,
- spośród wielu form aktywności internetowych badane osoby najczęściej korzystały z poczty internetowej i portali społecznościowych,
- wykształcenie w istotny sposób różnicuje niemal wszystkie analizowane aktywności internetowe (nie dotyczy: czytania i prowadzenia blogów, korzystania z aplikacji, wymiana dóbr, np. książek, umawiania się na współdzielenie samochodu),
- w zakresie konsumpcji kolaboratywnej bezrobotni deklarowali uczestnictwo w wymianie ubrań, książek, filmów lub innych przedmiotów oraz gotowość do wypożyczenia ludziom z sąsiedztwa różnych przedmiotów i wymiany różnych (używanych i nieużywanych) przedmiotów z nieznanymi osobami,
- sposobem na znalezienie pracy okazała się zmiana kwalifikacji zawodowych.

W świetle przedstawionych rozważań należy skonstatować, że podjęte w artykule treści są – na tym etapie – pewnym przyczynkiem do dalszych analiz w zakresie e-bezrobotnego. Interesującym będzie spojrzenie na opisywane zja-

wisko po upływie pewnego okresu. Można przyjąć założenie, że konsumpcja kolaboratywna w najbliższym czasie nabierze większych rozmiarów, co da o sobie znać także w grupie bezrobotnych. Ciekawe będzie również spojrzenie na opisywane w artykule zjawiska przez pryzmat osób pracujących i zidentyfikowanie różnic pomiędzy nimi a osobami bezrobotnymi, co stanie się przedmiotem kolejnych badań autorki.

Literatura

- Bezrobotnego Polaka portret własny. Kto najczęściej zasila szeregi bezrobotnych?* (2016), <http://www.regiopraca.pl/porta/rynek-pracy/urzedy-pracy/bezrobotnego-polaka-portret-wlasny-kto-najczesciej-zasila-szeregi-bezrobotn> (dostęp: 26.02.2017).
- Danecka M. (2005), *Bezrobocie i instytucje rynku pracy*, Instytut Studiów Politycznych, Warszawa.
- Frąckiewicz L. (2005), *Wykluczenie społeczne w skali mikro i makroregionalnej* [w:] L. Frąckiewicz (red.) *Wykluczenie społeczne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice.
- Moczuk E., Bajda K., Zdeb N. (2014), *Ile bezrobotnego jest w bezrobotnym? Prawno-socjologiczna analiza pojęcia bezrobotnego w przepisach polskiego prawa*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza”, nr 82, s. 112-127.
- Olak A. (2014), *Zjawisko bezrobocia a zagrożenie społeczne*, „Modern Management Review”, nr 4, s. 141-155.
- Piątkowska M. (2014), *Raport CBOS: Polak jest bezrobotny z wyboru?* http://wyborcza.pl/1,76842,15920602,Raport_CBOS_Polak_jest_bezrobotny_z_wyboru_.html?disa bleRedirects=true (dostęp: 26.02.2017).
- Potasińska A. (2012), *Między stereotypem a opisem – konsekwencje społecznego postrzegania zjawiska bezrobocia*, „Kultura i Społeczeństwo”, nr 1, s. 160-173.
- Przeclawski K. (1993), *Czas wolny dzieci i młodzieży* [w:] W. Pomykało (red.), *Encyklopedia pedagogiczna*, Fundacja Innowacja, Warszawa, s. 75-76.
- Śmilgin M. (2006), *Indywidualne i społeczne skutki bezrobocia na tle globalizacji*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, nr 8, s. 423-434.
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U. z 2004 r., Nr 99, poz. 1001.
- Wardak P., Zalega T. (2013), *Konsumpcja kolaboratywna jako nowy trend konsumencki*, „Studia i Materiały”, nr 16, s. 7-32.
- [www 1] <https://bdl.stat.gov.pl/BDL> (dostęp: 26.02.2017).

THE POLISH UNEMPLOYED AND THEIR INTERNET ACTIVITY

Summary: The purpose of this article is to present the Polish unemployed through the prism of their virtual activity. The size of unemployment in Poland and the profile of an unemployed Polish in light of the published data was presented in the paper. Basing on survey district Internet activity of people who are unemployed was presented with a particular focus on the ways of dealing with the situation including collaborative consumption. Consequently it was proven, i.a., that the unemployed mostly use electronic mail and social media portals, and their education significantly differentiates nearly all analyzed internet activities. The unemployed participate in clothes, books, films or other things exchange.

Keywords: unemployed, internet activity, sharing, survey, self-employment.